

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— " četrta leta . . . 250 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslane, razpise služb je plačati po 20 h za peti-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščanja od peti-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Oklic.

Društvo slovenskih učiteljic priredi v letošnjih velikih počitnicah

II. šivalni tečaj za svoje članice,

ki bo trajal 3 tedne (od 20. julija do 8. avgusta t. l.)

Poučevalo se bo na mestnem de-
kliškem liceju v Ljubljani, vsak dan
od 8. do 12. ure popoldne.

Število udeleženk 10.

Učni načrt obsega:

1. Šivanje bluz, kril in oblek.

2. Sestava krojev za različne obla-
čilne kose na podlagi životnega kroja,
ki ga napravi za vsako udeleženko vo-
diteljica tečaja.

Ukovina za vsako udeleženko
10 K, kroji 2 K. Ti 2 K je vpsolati
tako s prijavo vred. Vrneta se le,
ako bi katera izmed priglasenk radi pre-
velikega števila ne bila vsprejeta v tečaj.

Za ceno ozir. brezplačna stano-
vanja bo skrbel društveni odbor. Kdor
želi, da mu odbor preskrbi stanovanje,
naj navede to v prijavi.

Prijaviti se je najkasneje do 20. ju-
nija t. l., in sicer na naslov: Marija
Mehlè, Ljubljana, Nadvojvode Fride-
rika cesta 4. ODBOR.

Preuredba nemškega jezi- kovnega pouka na mestnih slovenskih ljudskih šolah v Ljubljani.

(Konec.)

Občinski svetnik Jakob Dimnik je na-
daljeval:

Tako se torej glasi uradno poročilo
o uvedbi nemškega jezika že v prvi, ozi-
roma v drugi razred in o uvedbi nemške-
ga učnega jezika v 6., 7. in 8. razredu ljub-
ljanskih slovenskih šol. Povem, da nisem
proti učenju nemškega jezika kot takega,
sem pa odločno zoper to, da bi se pouče-
vala nemščina v slovenskih ljudskih šolah
na račun in škodo slovenskega jezika,
zakaj zaradi tega bi ne trpela samo slo-
venščina kot taka, marveč tudi splošna
izobrazba slovenskega naroda. Kaj bo po-
magalo naši slovenski mladini, če se pri-
učijo v ljudski šoli nemščine, če pa zaradi
tega potem ne dobi splošne izobrazbe,
ki ji je potrebna za vsakdanje življenje!
S takim polovičarskim početjem bi se
naša mladina le germanizirala, nikakor bi
se ji pa ne odprla na ta način pot do vsak-
danjega kruha, ker bi zaradi tega zaosta-
ljala slovenska mladina v omiki za svojimi
nemškimi sodeželniki. Tudi bi bila taka
uredba ljudskega šolstva v kričečem na-
sprotju s členom 19. državnega temelj-
nega zakona, po katerem imajo vsi av-
strijski narodi nedotakljivo pravico, iz-
omikati se v svojem jeziku: Člen 19. dr-
žavnega temeljnega zakona določa: »V
deželah, kjer je več narodov, naj se šole
tako uravnavajo, da dobi vsak narod po-
trebne pripomočke, da se izomika v svo-
jem jeziku, ne da bi se silil učiti se dru-
gega deželnega jezika.« Posebno mora to
načelo veljati glede ljudskih šol, ki edine

pridejo v poštev pri vzgoji širokih mas
našega slovenskega naroda. V smislu § 1.
drž. šol. zakona mora ljudska šola mladini
razvijati duševne moči. To je pa mogoče
edino s pomočjo materinskega jezika, ki
mora biti pravo središče vsemu pouku v
ljudski šoli, dočim utraktivem onemogo-
čuje vsak narodni in kulturni razvoj.*

»Naloga ljudske šole ni, učiti se v njej
jezikov, ampak nje naloga je — tako pravi-
vijo »Normallehrpläne für Volksschulen in
Steiermark« — vzgajati učence za ljudi,
ki vstopijo v dejansko življenje z dobro
izvežbanim duhom, z jasnim razumom,
trdno voljo, нравnim, odkritim in blagim
značajem, s srcem, ki je vneto za vse do-
bro, plemenito in lepo in z navdušenostjo
za krasoto in veličastnost prirode, za do-
movino in narod, zvesto vdani cesarski
hiši, ki pa tudi razpolagajo z gotovo vsoto
znanja in ročnosti za potrebe vsakdanjega
življenja.« Prosim, kako se bodo pa izvr-
ševale tu izražene ideje, posebno glede
navdušenosti za domovino in narod, če
se bo pouk v materinščini prikrajševal na
ljudsko deželno jeziku ter zaradi tega v
škodo splošne izobrazbe slovenske mla-
dine! Ali ni že dovolj, da trpi naš narod,
ker se mu odrekajo popolne slovenske
srednje šole in ali mora trpeti še drugo,
še večjo krivico, da se hoče njegovim
otrokom že v najnižjih razredih v toliki
meri vbijati nemščino, da bi trpel zaradi
tega škodo pouk materinščine in splošne
izobrazbe!

Znan rodoljub, strokovnjak in šolnik,
pokojni deželni šolski nadzornik Klodič
vitez Sabladolski piše: »Drugega dežel-
nega jezika naj učitelj nikar ne začne učiti,
dokler ni otrok v materinščini dobil neke
spretnosti in pravilnosti v besedi in dokler
si ni po šolskem pouku pridobil najpotreb-
nejših pojmov in misli za uspešno napre-
dovanje. To je mogoče šele v 3. šolskem
letu. Učiti pa se ima »po razmerah« tri do
štiri ure na teden v vsakem razredu.«

Dalje piše ta pedagog: »Kar se tiče
učne svrhe drugega deželnega jezika,
treba učitelju z malim zadovoljen biti in
ne pričakovati toliko, kolikor se zahteva
po vsej pravici od pouka v materinščini.«

Na tem stališču, da mora otrok dobiti
v materinščini najpoprej dobro podlago,
stoji tudi ogromna večina ljubljanskega
učiteljstva, ki se je na svojih konferencah
izreklo zoper oba predloga nadzornika
Maierja in tudi zavrglo predlog, oziroma
prošnjo občinskega svetnika Jerneja Šer-
jaka in drugih.

Večina ljubljanskega učiteljstva se
tudi ne strinja z mnenjem nadzornika
Maierja, ki želi, da bi se otroci (seveda na
račun slovenskega jezika in splošne iz-
obrazbe) priučili že v ljudski šoli nem-
škega občevalnega jezika. »Od drugega
deželnega jezika se ne sme pričakovati v
ljudski šoli toliko, kolikor se zahteva po
vsej pravici od pouka v materinščini« —
tako piše pedagog in deželni šolski nad-
zornik Klodič vitez Sabladolski. In to sta-
lišče je edino pravo.

Tudi očiitek okrajnega šolskega nad-
zornika A. Maierja, da se otroci o Božiču
zaradi nezadostne podlage v nemščini
trudoma vračajo iz srednjih šol nazaj v
ljudsko šolo, nima podlage. Vračajo se
navadno le taki učenci, ki sploh niso spo-
sobni za študije na srednjih šolah, ampak
imajo več poklica za obrt, trgovino, za
obrtne, trgovske in strokovne šole. Naj-

* Glej šolske razmere in uspehe v
slovenskem delu Koroške! Uredn.

manj se jih pa vrne zaradi nezadostne
podlage v nemščini.* To hočem dokazati.
Lansko leto je šlo iz I. mestne šole od
269 učencev IV., V. in VI. razreda 64 učen-
cev v srednje šole. Vrnilo se jih je 9, pa iz-
med teh 9 je bil samo 1, ki se je vrnil z
realke zaradi nemščine; vsi drugi so pa
padli v latinščino in poleg tega pa nekateri
tudi še v veronauku, nemščini, zemlje-
pisju, prirodopisju in matematiki. Eden je
padel celo v šestih predmetih. To so pa
samo taki učenci, ki sploh niso imeli ni-
kake sposobnosti za srednje šole, ampak
bi bilo bolje, če bi se bili obrnili drugam.
Nemščina ni delala tem učencem prav no-
bene ovire.

Še boljši dokaz, da nemščina ne dela
ovir našim učencem v srednjih šolah, je
pa ta-le: Poleg poprej omenjenih 64 učen-
cev je šlo lansko leto v prvo gimnazijo
tudi 5 pridnih učencev iz III. razreda, ki
je bil v njem razrednik učitelj Karel Wi-
der. In od teh 5 učencev se ni nobeden
vrnil, ampak vsi prav dobro napredujejo
v prvi šoli, čeprav so se samo eno leto
učili nemščine.

Nadučitelj Črnogaj je pripravil
svojega sina, ki si je poprej pridobil trd-
no podlago v materinščini, eno samo leto
po četrt do pol ure na dan za srednjo šolo
v nemščini, in fant je leto za letom odlič-
njak.

Pred nekaj leti je poslal nadučitelj
Črnogaj svojega učenca Alojzija Žitnika
v 5. razred v Ljubljano. Nemščine ni znal
nič, sprejet je bil z nadzornikovim dovo-
ljenjem za poizkušnjo. In kaj je bilo z
njim? Deček je bil na koncu šolskega leta
odličnjak. Naslednje šolsko leto je bil spre-
jet v prvo šolo in bil je v vseh gimnazij-
skih razredih odličnjak. Danes študira fi-
lozofijo na Dunaju, kjer polaga tudi vse
izpite z odliko, in več ko gotovo je, da bo
promoviral »sub auspiciis imperatoris«.
In zakaj vse to? Zato, ker je dobil poprej
dobro podlago v materinščini ter se v
materinznem jeziku usposobil za splošno iz-
obrazbo.

In takih zgledov imamo na stotine,
ki nam dokazujejo, da naši učenci v nem-
ščini in sploh dobro napredujejo, če so do-
bili poprej trdno predizobrazbo v mate-
rinščini. Tako n. pr. so učenci, ki prihajajo
v Ljubljano iz domačih slovenskih šol ter
vstopijo tu v četrti razred navadno naj-
boljši dijaki v srednjih šolah, čeprav so se
učili samo eno leto nemščine. Pri-
nesli so z doma dobro podlago v mate-
rinščini in zaradi tega tudi dobro podlago
za nadaljnjo izobrazbo. **Dober, oziroma
slab napredek naših dijakov v srednji šoli
ni torej odvisen od tega, koliko let in ko-
liko ur na teden se uči učenec v ljudski
šoli nemščine, ampak edino od tega,
kakšno podlago je prinesel učenec iz ma-
terinščine v srednjo šolo!**

Okrajni šolski nadzornik Maier trdi v
svojem poročilu, da je za nemščino učni
čas **pičlo odmerjen**. Dokazati hočem, da je
učni čas pičlo odmerjen za slovenščino,
ne pa za nemščino. Na štirirazrednih šo-
lah na Kranjskem se poučuje od 3. raz-
reda dalje 7 ur slovenščine in 15 ur nem-
ščine.

Na petrazrednih šolah: 11 ur sloven-
ščine in 17 ur nemščine.

Na šestrazrednih šolah: 14 ur sloven-
ščine in 24 ur nemščine.

Na osemrazrednih šolah: 20 ur slo-
venščine in 32 ur nemščine.

* Torej je trditev c. kr. nadzornika
Maierja uradna laž! To je nečuvstvo!
Uredn.

Te številke kažejo, da za nemščino
učni čas na Kranjskem ni pičlo odmerjen,
pač pa se po mačehovsko ravna na Kranj-
skem s slovenščino nasproti nemščini!*

Primerjajmo še, po koliko ur na teden
poučujejo nemščino n. pr. na petrazrednih
šolah v naših sosednih deželah:

Na Štajerskem:	Na Kranjskem:
2. razred = 3 ure,	— ur;
3. » = 4 ure,	7 ur;
4. » = 4 ure,	5 ur;
5. » = 4 ure,	5 ur;
15 ur,	17 ur;

Trst:

a) Ciril-Metodove šole:	na Kranjskem:
3. razred = 3 ure,	7 ur;
4. » = 3 ure,	5 ur;
5. » = 4 ure,	5 ur;
10 ur,	17 ur.

b) Na okoliških šolah tržaških nem-
ščine sploh ne poučujejo.

Da se pa omogoči okoliškim učencem
vstop v nemške srednje šole, imajo na
Proseku in v Trstu pripravljavnice za
srednje šole, v katerih se tak učenec v
dveh letih toliko usposobi v nemščini, da
potem prav lahko shaja v popolnoma nem-
ških srednjih šolah.

Z drugim deželnim jezikom, t. j. z la-
ščino, prično na tržaških okoliških šolah
šele v 4. razredu. Prav tako prično na
italijanskih komunalnih šolah s poukom v
nemščini tudi šele v 4. razredu, torej ko
imajo že učenci dovolj podlage v materin-
ščini in so sposobni za nadaljnjo izobraz-
bo. Pri nas se pa hoče hoditi preko tega
pedagoškega načela. Slovensko, duševno
še nezrelo dete naj bi se že kot prvo ali
drugo leto učilo slovensko in nemško či-
tati, pisati in govoriti! Ni treba človeku
biti pedagog, da uvidi, da iz takega ku-
pičenja predmetov ne more vzkliti nič do-
brega, in naravna posledica temu bi bila,
da bi taka šola Slovincem — razen na-
darjenjšim in bogatejšim, ki imajo do-
mače učitelje (n. pr. na vadbici) — ne nu-
dila one izobrazbe, ki bi jim jo morala po
svojem namenu posredovati in da bi za-
radi tega Slovenci morali zaostajati v
omiki za svojimi nemškimi sodeželniki.

Ako torej res hočemo ostati na božji
zemlji še nadalje kot narod slovenski, mo-
ramo biti glede na preustrojitev našega
slovenskega šolstva v jezikovnem oziru
vsi, kar nas je rodila slovenska mati, brez
ozira na stranke in različna osebnostna nazi-
ranja — na svojem mestu. Vsi moramo
zdržiti svoje moči v dosegu tega smotra
in upoštevajmo tudi pri današnjem mojem
poročilu in predlogu besede profesorja
Suessa, ki pravi: »Najmlajši zarod naj ni-
kdar ne pozabi, da je narod, ki nima ple-
menitih skupnih smotrov, ubožnejši kot
srce, ki ne pozna ljubezni; ubožnejši, kot
vrt, ki ga nikdar ne obsije solnce. Zakaj
le to so sijajni in častni dnevi v zgodovini
kakega ljudstva, ko se stranke iste narod-
nosti združijo v dosegu kake plemenite
naloge.«

Zato proč s strankarstvom in skupno
na delo za našo slovensko šolo in našo
slovensko mladino!

Zato predlagam v imenu šolskega od-
seka:

Vsi stavljeni predlogi o preuredbi
nemškega jezikovnega pouka se odklonijo.

Napredni slovenski občinski svetniki
so sprejeli ta izvajanja poročevalca z vi-
harnim odobravanjem.

* Ta nadzornikova trditev je druga
uradna laž! Uredn.